

Kış Lastiği Özellikleri Ve Trafikteki Önemi

Dr. Yük. Müh. Ali HELVACI (E) Müsteşar

Kış Lastiğinin Önemi ve Yasal Zorunluluk

“Kış lastiği zorunluluğu” 2918 Sayılı Karayolları Trafik Kanunu’nun 65/A Maddesi ile yürürlüğe girmiştir. Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığınca da 01 Nisan 2017 yılında Resmi Gazetede **“Kış Lastiği Kullanma Zorunluluğu İle İlgili Usul Ve Esaslar Hakkında Tebliğ”** yayınlanmıştır.

Bu Tebliğ; eşya ve yolcu taşımak amacıyla ülkemiz karayollarında seyreden ve Emniyet Genel Müdürlüğü tarafından tescil edilmiş olan motorlu araçlar ile yabancı plakalı araçların kış lastiği kullanma zorunluluğuna ilişkin usul ve esasları kapsamaktadır.

Karayollarında seyreden tüm motorlu araçların, kış aylarında yaz lastiklerinden farklı olarak kış lastiği kullanması gerekmektedir. Kış lastiği kullanmak; hem yasal prosedürleri karşılamak hem de can ve mal güvenliğimiz için kış aylarında önemli bir tedbirdir.

Dört mevsimden Kış aylarında yağmur, kar ve soğuk gibi etkenler, yolların ıslanmasına ve buzlanmasına neden olur. Aynı zamanda bu etkenler, araçlarda kullanılan lastiklerin ana malzemesi olan kauçuk üzerinde de sertleşme gibi durumlara yol açar. Dolayısıyla kış aylarında araç kullanmak riskli hale gelir.

Bu riskleri ortadan kaldırmak için ise zorunlu kış lastiği uygulaması vardır. Çünkü soğuktan çok etkilenmeyen kış lastikleri, ıslak ve buzlu zeminlerde yol tutuşuna katkı sağlar.

Kışın güvenli sürüş sağlayan bu uygulamayla ilgili “Kış lastiği ne zaman zorunlu, neden önemli, 4 mevsim lastik kış lastiği yerine geçer mi?” gibi soruların cevaplarını ve kış lastiği hakkında, hazırladığımız bu yazıda bulabilirsiniz.

Kış Lastiği Ne İşe Yarar?

Klasik lastiklere göre daha farklı özelliklere sahip olacak şekilde üretilen kış lastikleri, mevsimin yollarda yarattığı olumsuzluklara karşı aracın dirençli olmasını sağlar.

Kış lastikleri; buzlu, karlı ve sulu yollarda hızlanma, durma, dönme gibi eylemlerin güvenli bir şekilde yapılmasına ve yardımcı olur. Yol tutuşu için de faydalıdır.

Kış Lastiği Ne Zaman Takılır ve Uygulama Tarihleri Nedir?

Zorunlu kış lastiği takma tarihleri, idari olarak 1 Aralık 2015’te alınan karar sonrası ve 2017 yılında önce KHK Ve 2018 yılında da Kanunla, her yıl 1 Aralık – 1 Nisan ayları arasında belirlenmiştir.

Havaların, iklim değişikliği göre erken soğuması durumunda 1 Aralık tarihini beklemeden de kış lastiği takmanız gerekebilir.

Ayrıca Valilik gibi idari makamlar da belirli bölgeler için bu tarihleri değiştirebilir. Örneğin kış lastiği tarihleri 2023 - 2024 döneminde İstanbul için 25 Kasım olarak belirlenmiştir.

Bunun gibi özel olarak belirlenen tarihler dışında Türkiye genelinde kış lastiği takma zamanı, 1 Aralık’ta başlar ve 1 Nisan’da sona erer.

Bu sebeplerden dolayı yaşadığımız ilin Valilik gibi idari makamlarının veya Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığının yaptığı duyuruları takip eder ve önerilere uyarsak herhangi bir sorun yaşamadan seyahat etmeye devam edebilirsiniz.

Kötü Havalardan Başlamadan Önce, Kış Lastiklerini Takın

Kış havası başlamadan önce, mutlaka kış lastiklerinin takılmış olması gerekir. Temel kural şudur: Nefes verdiğinizde nefesinizi sürekli olarak görebiliyorsanız, kış lastiklerinin takılma zamanı gelmiştir.

Kış Lastiği Otomobillerde Zorunlu mu? Kimler Kış Lastiği Takmak Zorunda?

Kış lastiği uygulaması, şehirler arası yolcu ve yük taşıyan tüm araçlar için trafik güvenliğinin olumsuz etkilendiği 1 Aralık - 1 Nisan tarihleri arasında kapsayan dört aylık süre boyunca zorunludur.

Kış lastiği takma zorunluluğunun bitiş tarihi, mevsim koşullarına bağlı olarak 1 ay uzatılabilir. Dolayısıyla normalde “Kış lastiği ne zaman çıkarılır?” sorusunun “1 Nisan” olan cevabı da her yıl değişime uğrayabilir. Uzatma işlemi Türkiye Cumhuriyeti İçişleri Bakanlığı veya bulunduğunuz ilin valilik makamı gibi idari kurumları tarafından duyurulabilir. Ülke sınırları içerisinde seyreden yabancı plakalı ticari araçlar için de zorunluluk vardır.

Tüm araçlara mal ve can kaybını önlemek için kış lastiği önerilse de **hususî araçlar için herhangi bir zorunluluk bulunmuyor. Fakat valilikler hava sıcaklıklarını göz önünde bulundurarak özel araçlar için de kış lastiğini zorunlu kılma yetkisine sahiptir.**

Kış Lastiği Takmama Cezası Ne Kadar?

Kış lastiği takmama cezası, 2024 yılı için 4.069.- TL olarak belirlendi.

Yeni kış lastiği dönemi 1 Aralık 2024'te başlayacağı için 4.069 TL'lik cezanın yeni dönemde, 1 Ocak 2025 itibarıyla ceza tutarının yeniden değerlendirme oranı olan yaklaşık % 44 artması bekleniyor.

Kış lastiği dönemi 1 Nisan 2025'e kadar süreceği için yeni yıl ile birlikte farklı tutarda bir cezanın kesilmesi mümkün olacak. Eğer kış lastiği takmadığınız için ceza yediyse bu cezayı erken ödeyerek indirim kazanabilirsiniz. Her trafik cezasında olduğu gibi kar lastiği uygulamasında da ilk 15 günlük süre için %25 indirim uygulanıyor.

Kış Lastiği Nasıl Olmalı?

Kış lastikleri, yazın kullanılanlara göre farklı özellikler taşır. Bununla birlikte kendi arasında farklı özellikler taşıyan kış lastikleri de mevcuttur. Peki, ideal kış lastiği özellikleri nasıl olmalı?

Kış lastikleri çok sayıda derin oluğa sahip olmalıdır. Bu sayede yağışlı havalarda yola daha iyi tutunabilirler. İmal edildikleri kauçuk ise yumuşak olmalıdır. Böylece soğuk hava şartlarında bile lastikler ısınabilir ve herhangi bir sorun yaşamadan araç hareket edebilir. Buna ek olarak **Ülkemizdeki kış lastiği diş derinliği için yasal limit 1.6 mm'dir.**

En İyi Kış Lastiği Hangisi? Kış Lastiği Nasıl Seçilir?

Kış lastiği alırken dikkat edilmesi gerekenler arasında ilk sırada, araçla uyumlu bir lastik seçmek vardır. Sürücülerin kullandıkları araç markasının önerdiği lastikler en iyi lastiklerdir. Bunun dışında herhangi bir seçeneğin tercih edilmesi kesinlikle önerilmez. Sürücüler, kış lastiği ile ilgili bilgi almak için markalarının sitelerini veya satış sırasında verilen katalogta yer alan bilgileri, incelemelerinde yarar vardır.

Kış Lastiği Nasıl Anlaşılır?

RMA (Rubber Manufacturers Association) ve ASTM şartlarını sağlayan, üzerinde M+S veya kar tanesi sembolünü taşıyan lastikler, kış lastiği olarak kabul edilir.

Bir lastiğin kış lastiği olup olmadığını anlamanın kolay yollarından bir diğeri de üzerindeki desenleri incelemektir. Ayrıca bu desenlerin mevsim koşulları dahilinde yol tutuşunu artırmak için de etkisi vardır.

Kış Lastiği Desenleri ve Önerilenler

Yol tutuşunu artırmak için kış lastikleri, genellikle ince lamelli ve geniş bloklu sırt desenine sahip olacak şekilde tasarlanır. Desenlerin şeklinin yanı sıra lastikte oluşturduğu derinlik de önemlidir.

Yağışlı havalarda daha verimli bir yol tutuşu için derin oluklu desene sahip lastikler daha çok önerilir. En doğru desen ve derinlik ölçüsü için ise üreticinin verdiği bilgiler dikkate alınmalıdır.

Kış Lastiği Yazın Neden Kullanılmaz?

Yazın kış lastiği kullanmak;

- Fren mesafesinin uzamasına neden olur.
- Keskin virajlarda kış lastiğinin yumuşak yanakları nedeniyle araç, beklenenden fazla yatar. Aracınız takla atmasına bile neden olabilir.
- Lastikler çabuk aşınır.
- Mevsimine uygun lastik kullanmamak, yakıt tüketimini ve karbondioksit salınımını artırır.

Kış Lastikleri Sadece Karda ve Buzda mı Kullanılır.

Kışlık lastikler +7 derecenin altında, ıslak ve kuru hava koşullarında performansı artırır. Kuru yollardan kaygan yollara geçişte aracı yolda tutar, kayma ve kaza risklerini azaltır.

Kış Lastiği Yakıt Kullanımını Artırır mı?

Kış lastikleri aracın gaza basıldığında ya da fren yapıldığında ani tepki vererek kaymasını önlerken bir parça aracı zorlarlar. Bu zorlama da yazın kullandığımız lastiklere göre biraz daha fazla yakıt harcanmasına neden olabilir. Fakat kış lastiği kullanmayarak bir başka araca ya da kaldırma çarpmanız ise araca ve size çok daha fazla masrafa neden olacağı da bir gerçektir.

Önden Çekişli Araçlarda Sadece Ön Tarafa Kış Lastiği Takılsa Olmaz mı?

Çift ya da tek lastik değişimi doğru kabul edilmez. Aracın kaymasını ve savrulmasını önlemek için 4 lastik de aynı marka ve desende olmalıdır.

4x4 Araçlarda da Kış Lastiği Gerekli mi?

Çekiş güçleri daha fazla olan 4x4 araçların kalkışlardaki performansı daha güçlüdür. Fakat bu, buzlu yüzeylerde ve durma anlarında sorun yaşamayacakları anlamına gelmez.

Bu yüzden evet, kış lastiği 4x4 araçlar için de gereklidir.

Lastik Ömrü Nedir? Kış Lastiğinin Ömrü Kaç Yıldır?

Lastik ömrü, bir lastiğin güvenli bir şekilde kullanılabileceği süreyi ifade eder. Kauçuk malzemeden yapılan lastikler, zamanla kullanıma ve dış etkenlere bağlı olarak aşınır, yıpranır. Bu aşınmalar ve yıpranmalar, aracın yol tutuşunu zayıflatarak çeşitli riskleri ortaya çıkarır.

Dolayısıyla daha uzun ömürlü lastikler satın alınmalı ve ömrü biten lastikler yenileriyle değiştirilmelidir.

Kış lastiği ömrü ise kullanıma ve markaların kalitesine göre değişiklik gösterir. Araçla gidilen yolun mesafesi ve geçilen yolların zemin özellikleri de lastiğin ömründe etkilidir.

Kullanım ömürleri genellikle 5 yıldır. 5 yıl dolmadan da aşınan lastikler mutlaka değiştirilmelidir.

M+S Kış Lastiği Nedir?

Yanlış şekilde “kar lastiği” olarak da bilinen M+S kış lastiği, hem fren hem de çekiş özelliği artırılmış kış lastiğidir. Aslında kar lastiği ile M+S lastik tamamen farklıdır. Kar lastiği, tamamen kar üzerinde hareket edebilmek için tasarlanmıştır ve çok daha farklı bir teknolojiye sahiptir.

M+S lastik ise kauçuktan imal edilmiştir ve kış şartları için özelleştirilmiştir. Son olarak M+S lastiklerin çok sık don görülen bölgelerde kullanılması şiddetle önerilir.

Kış Lastiği Seçerken Nelere Dikkat Edilmeli?

- Aracınızın üreticisinin önerdiği kış lastiği markasını ve tipini, belirtilen ölçü, yük ve hız sınıfına göre seçmelisiniz. Gerekli bilgiye yetkili servislerden ya da aracınızın kullanıcı el kitabından ulaşabilirsiniz.
- Aracınızın üreticisi tarafından kış lastiği markası ve tipi belirtilmemişse kış lastiğini standart yaz lastiğinin ölçü, yük ve hız sınıfına göre seçmelisiniz.
- Takacağınız kış lastiğinin üretim ayını ve yılını kontrol etmelisiniz.
- Sadece karda iyi sonuç veren kış lastiği, iyi bir kış lastiği değildir. En iyi kış lastiği, kışın kuru ve ıslak zeminde yaz lastiğine yakın sonuç veren, karda fren ve çekiş yönünden yeterli olanıdır.

Kış Lastiği Nasıl Muhafaza Edilir? Nerede Saklanır?

Kış lastiklerini araçtan çıkardığınız zaman en çok dikkat etmeniz gereken konu depolamadır.

“Kış lastiği aşağıda belirtilen hususlara göre saklanmalıdır?”

- 15-20 derece sıcaklıklarda, karanlık, serin ve kuru yerlerde naylon gibi torbalara sarılı bir şekilde saklanmalıdır.
- Radyatör gibi ısı kaynaklarından en az 1 metre uzaklıkta tutulmalıdır.
- **Janlı kış lastikleri üst üste ve yatık şekilde, jantsız kış lastikleri ise dikey şekilde depolanmalıdır.**

Kış Lastiği ve Kar Lastiği Farklı Lastikler mi?

Dilimize İngilizceden çevirilen “kış lastiği” sözcüğü yanlış bir çeviri ile “kar lastiği” olarak da kullanılır. Ancak doğrusu kış lastiğidir. Çünkü sadece karda ilerlemek üzere üretilmiş bir lastik türü yoktur.

Yağmurlu, buzlu, karlı, soğuk zeminde yol tutuşu sağlayan farklı ölçü ve tutunma kabiliyeti özelliğinde üretilen lastiklerin tamamına kış lastiği denir.

Kış aylarında karlı veya buzlu şartların görüldüğü bir bölgede yaşıyorsanız, yola çıkarken, hava şartlarına dikkat etmeniz ve sürüşünüzü buna göre ayarlamanız gerekir.

Güvende olmak için, aracınızı yavaş kullanmanız, daha hafif fren yapmanız ve araçlar arasında daha fazla mesafe bırakmanız gerekir ama muhtemelen en önemlisi kış ya da "kar" lastikleri taktırmanızdır.

Kış Lastiği mi, Kar Zinciri mi?

Kış lastiği, havaların soğumaya başladığı, aşırı yağış, kar ve buzlanmanın görüldüğü aylarda aracın yola daha iyi tutunmasını, kaymadan ilerleyebilmesini sağlar.

Kar zinciri ise aşırı kar yağışı olduğunda lastikle zemin arasında bir tutunma köprüsü kurarak kaymayı engeller. Ancak kış lastiği yerine bir kışı zincirle geçirmek doğru değildir.

Çünkü zincir, uzun süreli kullanımda hem aracın alt kısmına hem de lastiklere zarar verir.

Zincir, sadece aşırı kar yağışında kış lastiği ile birlikte kullanılması gereken bir güvenlik önlemidir.

Kış Lastiğinde Sırt kauçuğu

Kış lastikleri, düşük sıcaklıklarda lastiğin esnekliğini koruyacak bir kauçuktan üretilmiştir. Dört mevsim ve yaz lastikleri, sıcak iklimler için yapılmış ve yolda ortaya çıkan ısıya dayanacak şekilde tasarlanmıştır. Donma sıcaklığına uygun olarak tasarlanmamışlardır ve soğuk iklimlerde sertleşirler. Bir lastik sertleştiğinde, hızlanmak veya durmak için ihtiyacınız olan gerekli çekiş gücünü sağlayamaz.

Sırt deseni

Kış lastiklerinin sırt desenleri, dört mevsim ve yaz lastiklerinininkinden çok farklıdır. Daha fazla yarıkları ve girintileri olan daha derin dişleri vardır. Girintiler, buz aşındırma görevi gören küçük yarıklardır. Bu özellikler bir araya geldiğinde, lastiğin kara daha derinlemesine girmesine, buzda daha iyi yol tutmasına ve neticede daha kontrollü araç kullanmak mümkündür.

Bu özellikler, kış lastiklerinin, öngörülemeyen kış yollarında, aracın yol tutuşunu sağlamasına yardımcı olur. Yumuşak kauçuk bileşim, kaygan yolda lastiğin yolu tutmasına yardımcı olur; daha derin sırt deseni kara daha derin girebilmesini sağlar; bu lastiklere özel desenler ise su ve sulu karın lastiğin altından atılmasına yardım eder. Sonuçta, aracınızın, kar lastikleriyle kayma ihtimali, dört mevsim lastikleriyle olduğuna kıyasla daha düşüktür, aynı zamanda, daha çabuk hızlanmanızı ve durmanızı da sağlarlar.

Neden Dört Tane Kar Lastiğine İhtiyacım Var?

Aracınızın önden veya arkadan çekişli oluşundan bağımsız olarak, kış lastiklerinin tüm tekerleklerle takılması en iyisidir. Öncelikle, sadece iki lastiği değiştirdiğinizde, bütün takımın sağlayacağı yol tutuş, durma ve viraj alma avantajlarının bir kısmını kaybedersiniz. Ne tür bir araç kullanıyor olursanız olun, arkaya da takmadığınız takdirde, asla öne iki tane kış lastiği takmayın. Sadece ön tekerleklerle kış lastiği takmak, kış şartlarında fren yaparken veya viraja girerken arka lastiğin yol tutuşunu kaybetme riskini artırır. Çünkü arka tekerlekler ön tekerleklerle oranla daha az yol tutarlar; böyle bir durumda da arka tekerlekler kayabilir.

Peki kış lastiklerini sadece arka tekerleklerle takabilir miyiz? Özellikle de aracınız arkadan çekişliyse, bu yeterli olmaz mı? Unutmayın ki, arkadan çekişli bir araçta, ön tekerlekler arabayı yönlendirir, arka tekerlekler ise gücü sağlar. Dolayısıyla, eğer arka lastikleriniz yolu tutarken ön lastikler tutamazsa, kış şartlarında aracınızı istediğiniz yöne çevirmek zor olacaktır.

Sonuç : Kış Lastiği Kullanmanın Avantajları

Kış lastiğinin avantajlarına geçmeden önce çoğu kimse tarafından bu lastik türünün kar lastiği olarak adlandırıldığını ve bu tabirin yanlış olduğunu ifade edebiliriz. Sürücülerin kış lastiğinden farklı olarak karlı yollarda güvenli bir seyir durumunda olmaları için kar lastiği kullanılmamaktadır.

Hava sıcaklığının 5-7 °C'lerin altına düştüğü mevsimlerde tümüyle (kar, yağmur, kuru şartlarda) kış lastiği kullanılmaktadır. Fakat farklı tedbirler (zincir takma, vb.) alınarak özellikle karlı ve buzlu yollarda sürüş güvenliği artırılabilir. Kış lastiğinin avantajları ise şu şekildedir:

- Yapısı itibarıyla soğuk havalarda kış lastikleri, yaz lastiklerinde olduğu kadar sertleşmez. Bu sayede yazlık lastiklere göre daha iyi bir yol tutuş kabiliyeti sunar.
- Kaymalara, direksiyon hakimiyetini kaybetmeye, fren nedeniyle araç sürüşünün sekteye uğramasına, vb. birçok istenmeyen durumun önüne geçilmesini sağlar.
- Karlı yollarda sürücünün de dikkati ve özeniyle kış lastikleriyle seyahat edilebilir. Ancak buzlu yollar bu grubun dışındadır. Çoğu zaman tamamıyla buzla kaplı bir güzergahta kış lastiği veya sürücünün deneyimi iyi bir sürüş deneyimi için yeterli olmaz.
- Hava sıcaklığının düşük olduğu şartlarda yağış nedeniyle sürüş olumsuz etkilenmez. Ayrıca kuru zeminlerde de bir performans kaybı yaşanmaz.

Kaynakça:

- 1) Kış Lastiği Kullanma Zorunluluğu Usul ve Esaslar Tebliği
- 2) Lastik Seçimi ve Sınıflandırma MEGEP Modülleri
- 3) Lastik Sanayi ve PETLAS “TMMOB” Yayını 1994
- 4) Taşıt Lastikleri “Orhan Cavit GEREDELİOĞLU” MMO yayını